

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ НЫЗАМЫ

12.08.1995-ж. №83/1

ХОЖАЛЫҚ ЖӘМИЙЕТЛЕРИ ХӘМ ШЕРИКЛИКЛЕРИ ХАҚҚЫНДА

Бұл нызам хожалық жәмийетлерин хәм шерикликлерин шөлкемлестириудің хуқықы тийкарларын белгилейди.

І. БӨЛИМ

Улыўма режелер

1-статья. Хожалық жәмийетлери хәм шерикликлери

1. Юридикалық тәреплер, юридикалық хәм физикалық тәреплер арасында өз-ара, олардың үлеслерин хәм мүликлерин бирлестириў тийкарында, хожалық ямаса исбилерменлик жумысын иске асырыў мақсетлеринде ықтыярлы келисим бойынша дүзилетуғын кәрханалар хожалық жәмийетлери хәм шерикликлери болып табылады.

Хожалық жәмийетлери хәм шерикликлерине төмендегилер киреди:

акционерлик жәмийетлер;

шекленген ямаса қосымша жуўапкершиликке ийе жәмийетлер;

толық хәм коммандитлик хожалық шериклери.

Хожалық жәмийетлери хәм шерикликлери кәрханалардың хожалық ассоциацияларына-аўқам, концерн, консорциум, корпорация хәм басқа да бирлеспелерге биригиўге хақылы.

2. Хожалық жәмийетлери хәм шерикликлери юридикалық тәреплер болып табылады, „Қарақалпақстан Республикасында кәрханалар хаққында“ Қарақалпақстан Республикасының Нызамы, усы нызам, басқа нызам актлери хәм шөлкемлестириў хўжетлери тийкарында хәрекет етеди.

2-статья. Жәмийеттиң хәм шерикликтің қатнасыўшыларының қурамы хәм ўәкилликлери

1. Жәмийет хәм шериклик кеминде еки қатнасыўшылардан қуралады. Дәслепки уставлық қорды дүзиўши қатнасыўшылар жәмийеттиң хәм шерикликтің шөлкемлестириўшилери болып табылады.

Жәмийеттиң қатнасыўшылары болған кәрханалар (шөлкемлер) юридикалық тәреп статусын сақлап қалады. Жәмийетлер хәм шерикликлердиң жумысына мәмлекетлик хәкимият уйымларының қатнасыўына жол қойылмайды.

Мәмлекетлик басқарыў уйымлары мәмлекетлик мүликти басқарыў бойынша нызамлар менен берилген ўәкилликлер шеклеринде жәмийеттиң хәм шерикликтің қатнасыўшылары болыўы мүмкин.

Сырт еллердің юридикалық хәм физикалық тәреплеринин жәмәәтлерде хәм шерикликлерде қатнасыў өзгешеликлери ҳәрекет етип турған нызамлар менен белгиленеди.

2. Жәмийеттин хәм шерикликтин қатнасыўшылары төмендеги ҳуқықларға ийе болады:

шөлкемлестириў ҳужжетлеринде белгиленген тәртипте жәмәәттин хәм шерикликтин ислерин басқарыўға қатнасыў;

жәмийеттин хәм шерикликтин жумысынан тийисли болған пайданы (дивидентти) ақшалай түрде де, затлай түрде де алыў;

жәмийеттин хәм шерикликтин мәмлекетлик басқарыў уйымы болған қатнасыўшысы алған пайданың (дивиденттин) бир бөлеги олар тәрепинен социаллық раўажландырыўға хәм усы жәмәәти басқарыў менен байланысly мақсетлерге жумсалыўы мүмкин;

жәмийеттин хәм шериклердин жумысы ҳаққында мәлимлеме алыў, соның ишинде шөлкемлестириў ҳужжетлери менен белгиленген тәртипте бухгалтерлик есап хәм есап бериў мағлыўматлары хәм басқа да ҳужжетлер менен танысыў;

белгиленген тәртипте жәмийеттин хәм шерикликтин қурамынан шығыў;

жәмийеттин хәм шерикликтин қатнасыўшылары жәмийет хәм шериклик тәрепинен жетистирилген өнимди (хызметти) алыўды артықмашылық ҳуқықына хәм нызамлар және шөлкемлестириў ҳужжетлери менен нәзерде тутылған басқа да ҳуқықларға ийе болады.

3. Жәмийеттин хәм шерикликтин қатнасыўшылары төмендегилерге миннетли болады:

жәмийеттин хәм шерикликтин шөлкемлестириў ҳужжетлеринин режелерин сақлаў, улыўма жыйналыстың және жәмийетти хәм шерикликти басқарыўдың басқа да уйымларының шешимлерин орынлаў;

шөлкемлестириў ҳужжетлери менен нәзерде тутылған тәртипте, муғдарда хәм усыллар менен үлеслер қосыў (акцияларды төлеў);

жәмийеттин хәм шерикликтин коммерциялық сырын қурайтуғын жумысы ҳаққында мәлимлемени жәрия етпеў;

Қарақалпақстан Республикасы нызамлары хәм шөлкемлестириў ҳужжетлери менен нәзерде тутылған басқа да миннетлерди атқарыў.

3-статья. Жәмийеттин хәм шерикликтин шөлкемлестириў ҳужжетлери, оларды дизимге алыў тәртиби

1. Хожалық жәмийетлеринин шөлкемлестириў ҳужжетлери шөлкемлестириў шәртнамасы хәм уставы болып табылады. Акционерлик жәмийет устав тийкарларында, шекленген ямаса қосымша жуўапкершиликке ийе, жәмийет шөлкемлестириў шәртнамасы хәм устав тийкарында ҳәрекет етеди. Толық хәм коммандитлик шерикликлер шөлкемлестириў шәртнамасы тийкарында дүзиледи хәм ҳәрекет етеди.

2. Шөлкемлестириў шәртнамасында төмендеги мағлыўматлар болады:

шөлкемлестирилип атырған жәмийеттиң хәм шерикликтің түри, ислейтуғын жұмысы оның мақсетлери хәм мүддетлери;

қатнасыўшылардың (шөлкемлестиріўшилердин) қурамы хаққында;

шөлкемлестирилип атырған жәмийеттиң хәм шерикликтің фирмалық атамасы хәм мәкан жайы хаққында;

уставлық қордың муғдары хәм оны дүзиўдин тәртиби хаққында;

дәрамаатларды (пайданы), дивидентлерди бөлистириў хәм зәлеллерди өтеў тәртиби хаққында;

нызамларға қайшы келмейтуғын басқа да шәртлер хаққында.

3. Жәмийеттиң уставында төмендеги мағлыўматлар көрсетилиўи тийис:

фирмалық атамасы хәм мәкан жайы хаққында;

ислейтуғын жұмысы, оның мақсетлери хәм мүддетлери хаққында;

уставлық қордың муғдары хаққында;

хәр бир қатнасыўшының үлесиниң муғдары хаққында;

олар тәрәпинен қосылған үлеслердиң муғдары, қурамы, мүддетлери хәм қосыў тәртиби хаққында;

уставлық қорды көбейтиў хәм азайтыў тәртиби хаққында;

шығарылған акциялардың түрлери, олардың көрсетилген қуны, хәр қыйлы түрдеги акциялардың салыстырма қатнасы;

дәрамаатты (пайданы), дивидентлерди бөлистириў хәм зәлеллерди өтеў тәртиби;

резервлик хәм басқа да қорларды дүзиў хаққында;

үлес ийелерин өзгертиў хаққында;

жәмийет қатнасыўшыларының хуқықлары хәм миннетлери хаққында;

жәмийетти басқарыў структурасы, атқарыў хәм қадағалаў уйымлары ағзаларының саны, оларды сайлаў, олардың хуқықлары хәм миннетлери хаққында;

қатнасыўшылар жыйналысларының толық хуқықлығы хаққында;

жыллық есаптарды дүзиў, тексеріў хәм тастыйықлаў тәртиби хаққында;

жәмийетти қайта шөлкемлестиріў хәм сапластырыў хаққында;

жәмийет жұмысының сыпаты бойынша зәрүр болған басқа мағлыўматлар.

4. Жәмийет хәм шериклик оларды Қарақалпақстан Республикасы нызамлары менен белгиленген тәртипте мәмлекетлик дизимнен өткерген ўақтынан баслап юридикалық тәрәп хуқықына ийе болады.

5. Мәмлекетлик кәрхананы жәмийетке хәм шерикликке айландырып қайта дүзгенде оларды мәмлекетлик дизимнен өткеріў ушын мүликке меншиклик етиў хуқықын билдиретуғын ордердиң көширмеси қоса бериледи.

4-статья. Жәмийеттиң хәм шерикликтің меншиги

1. Жәмийет хәм шериклик төмендегилердиң меншик ийелери болып табылады;

оларға шөлкемлестиріушілер хәм қатнасыушылар тәрәпинен меншикке берилген мүлклер;

хожалық жумысы нәтийжесинде жетистирилген өнімлер;

алынған дәрамаатлар;

нызам менен қадаған етилмейтуғын тийкарларда алынған басқа да мүлклер.

2. Жәмийет хәм шериклик хәрекет етип турған нызамларға мууапық қунлы қағазлар шығарыуға хәм олардан дәрамаатлар алыуға хақылы.

3. Жәмийет хәм шериклик қатнасыушысының мүлк қурамына қосатуғын үлеси имаратлар, қурылыслар, үскенелер, басқа да материаллық байлықлар, қунлы қағазлар, жерден, суудан, басқа да тәбийий қорлардан, имаратлардан, қурылыслардан хәм үскенелерден пайдаланыу хуқықы, сондай-ақ басқа да мүлклик хәм мүликлик емес хуқықлар, ақша қаржылары болыуы мүмкин. Қосатуғын мүлктің қуны жәмийет қатнасыушыларының биргеликтеги шешими менен белгиленеди.

Қайта дүзилетуғын мәмлекетлик кәрханалардың (шөлкемлердин) мүлкин баҳалау нызамларға мууапық әмелге асырылады.

4. Уставлық қорға ақшалай түринде баҳаланып қосылған үлес қатнасыушының уставлық қордағы үлесин қурайды.

5. Қатнасыушы тәрәпинен мүлк жәмийетке хәм шерикликке тек пайдаланыу ушын берилген жағдайларда үлестің муғдары хәм тийислисінше қатнасыушының үлеси егер шөлкемлестиріу хұжжетлеринде басқа нәрсе нәзерде тутылмаса, усы мүлктен пайдаланғаны ушын жәмийеттің хәм шерикликтің шөлкемлестиріу хұжжетлеринде көрсетилген пүткил мүддети ямаса қатнасыушылар тәрәпинен белгиленген басқа мүддет ушын есапланған ижара көлемине тийкарланып белгиленеди.

5-статья. Мәмлекетлик кәрханаларды хожалық жәмийетлерине хәм шерикликлерине айландырып қайта дүзиу

1. Мәмлекетлик кәрхананы хожалық жәмийети хәм шериклигине айландырып қайта дүзиу хәм шешимлер қабыл етиу „Мәмлекет ийелигинен бөлип алыу хәм меншиклестиріу хаққында“ Қарақалпақстан Республикасының Нызамына мууапық әмелге асырылады.

2. Кәрхананың юридикалық тәрәп болмаған структуралық бөлимшесин хожалық жәмийетине хәм шериклигине айландырып қайта дүзиу меншик ийесинің ямаса ол ўәкилик берген уйымның келисими менен оларды алдын ала өз алдына мәмлекетлик кәрхана етип қайта дүзбестен әмелге асырылады.

6-статья. Жәмийеттің хәм шерикликтің жумысының тоқтатылыуы

Жәмийеттің хәм шерикликтің жумысы төмендеги жағдайларда тоқтатылыуы мүмкин:

олардың дүзилген мүддетинің питиуи бойынша ямаса олар дүзилгенде алға қойылған мақсетке ерисилгеннен кейин;

банкрот болған жағдайда тийисли судтың шешими тийкарында ямаса олар тәрeпинен нызамлардың турақлы яки қопал бузылыўы жағдайында;

жәмийетти хәм шерикликти басқарыўдың жоқары уйымының шешими бойынша;

олар сапластырғанда хәм қосыў, бириктириў, бөлиў, бөлип шығарыў жолы менен қайта шөлкемлестирилгенде ямаса қайта дүзген жағдайда;

шөлкемлестириў хұжжетлери хәм хәрекет етип турған нызамлар менен нәзерде тутылған басқа тийкарлар бойынша;

жәмийетти хәм шерикликти сапластырыў хәм қайта шөлкемлестириў Қарақалпақстан Республикасы нызамларында хәм шөлкемлестириў хұжжетлеринде нәзерде тутылған тәртипте жүргизиледи.

7-статья. Даўларды шешиў тәртиби

Жәмийетлер хәм шерикликлердің өз-ара, сондай-ақ юридикалық хәм физикалық тәрeплер және сырт еллердің юридикалық тәрeплери хәм пухаралары менен даўлары суд, хожалық суды бийтәрeп суд тәрeпинен нызамлар менен белгиленген тәртип қарап шығылады.

II. БӨЛИМ

Акционер жәмийет

8-статья. Акционерлик жәмийет

Акционерлик жәмийет бул - ондағы көрсетилген қунына бара бар болған акциялардың белгили санына бөлинген уставлық қорға ийе хәм миннетлемелери бойынша тек өзиниң мүлки менен жуўапкер болатуғын жәмийет.

2. Акционерлик жәмийет ашық ямаса жабық түрде болыўы мүмкин, бул уставта көрсетиледи.

9-статья. Акционерлик жәмийетти дүзиў хәм оның шөлкемлестириўшилери

1. Акционерлик жәмийет бар кәрхананы қайта дүзиў ямаса жаңа кәрхана дүзиў жолы менен шөлкемлестирилиўи мүмкин.

2. Акционерлик жәмийеттиң шөлкемлестириўшилери болып юридикалық хәм физикалық тәрeплер хәрекет етиўи мүмкин. Шөлкемлестириўшилер акционерлик жәмийетти дүзиў бойынша олар тәрeпинен бирликтеги жумысты әмелге асырыў тәртиби акцияларға жазылған адамлар хәм үшінши бир адамлар олардың жуўапкершилигин белгилеп беретуғын өз-ара шәртнама дүзеди.

Шөлкемлестириўшилер оны мәмлекетлик дизимге алыўға дейин пайда болған жәмийеттиң миннетлемелери бойынша бирликте жуўапкер болады.

10-статья. Акционерлик жәмийеттиң уставлық қоры

Акционерлик жәмийеттиң уставлық қоры жабық жәмийет ушын ең кем айлық ис ҳақының 100 есесинен хәм ашық жәмийет ушын ең кем ис ҳақының 200 есесинен аз болмаўы тийис.

2. Егер бұрын шығарылған барлық акциялары көтерілген құнынан төмен болмаған кұнда толық төленген болса, акционерлик жәмийет уставлық қорды көбектиўге ҳақылы болады, уставлық қорды көбейтиўди мүлклерди затлай түрде бериў жолы менен жүргизиў жағдайлары бұған кирмейди;

Уставлық қорды көбейтиў жаңа акцияларды шығарыў арқалы әмелге асырылады. Акционерлер қосымша шығарылған акцияларды сатып алыўға артықмашылық ҳуқықтан пайдаланады.

3. Уставлық қорды азайтыў акциялардың көрсетилген кұнын азайтыў түринде ямаса оларды бийкарлаў мақсетлеринде акцияларға ийелик етиўшилерден олардың бир бөлегин сатып алыў жолы менен акциялардың санын азайтыў арқалы әмелге асырады.

Уставлық қордың муғдарын азайтыў ҳаққында шешимди барлық акционерлик дыққатына жеткерген күннен баслап бир жыл питкен соң бийкарлаў ушын усынылмаған акциялар ҳақыйқыи емес деп табылады.

11-статья. Акциялар

1. Акциялар олардың ийелери болған акционерлердин жәмийеттин уставлық қорында қатнасыўын тастыйықлайтуғын ҳәм оларға мүклик ҳәм жәке мүклик емес ҳуқықлар беретугын кұнлы инвестициялық қағазлар болып табылады.

2. Ашық түрдеги жәмийеттин акциялары басқа акционерлердин келисимсиз қолдан қолға өтиўи мүмкин. Жабық түрдеги акционерлик жәмийеттин акциялары тек атына жазылған болып, оларды басқа адамға бериў тәртиби устав пенен белгиленеди.

3. Жабық түрдеги акционерлик жәмийетлер акциялардың орнына акционерлерге акциялардың көрсетилген кұнына сейкес болған муғдарда сертификатлар бериўи мүмкин.

4. Акцияның номинал кұны 100 сомнан кем болыўы мүмкин емес.

5. Акциялар:

атына жазылған ҳәм көрсетиўшиники;

артықмашылық беретугын (даўыс бериў ҳуқықысыз) ҳәм әпиўайы (даўыс бериў ҳуқықы менен) болыўы мүмкин.

Атына жазылған акцияның ийеси болған акционер болып акцияда көрсетилген ҳәм жәмийеттин акционерлерин дизимге алыў китабына киргизилген физикалық, юридикалық тәрәп ғана танылады.

Көрсетиўшиники болған акцияның ийеси усы акцияны алған адам болып табылады. Көрсетиўшиники болған акциялар дизимге алынбастан басқа адамлардың меншигине бериледи.

Әпиўайы акциялар жәмийет акцияларының тийкарғы класын қурайды.

Артиқмашылық берилген акциялар акционерлик жәмийеттин уставлық қорының 10 процентинен артығын қурайтуғын муғдарда шығарылыўы мүмкин емес.

Артықмашылық берілген акциялар олардың ийесине дивидентлер алыуда артықмашылық хәм ол сапластырылған жағдайда акционерлик жәмийет мүлкин бөлистириўге биринши дәрежеде қатнасыў ҳуқықын береді.

6. Шығарылатуғын акциялардың түрлери, оларды жайластырыў хәм олар бойынша дивидентлер төлеў тәртиби қунлы қағазлар ҳаққында Өзбекстан Республикасының нызамларына муўапық акционерлик жәмийеттиң уставы менен белгиленеди.

7. Акционерлик жәмийеттиң хожалық жумысына байланыслы зәлеллерин жабыў мақсетлеринде акциялар шығарыў қадаған етиледі.

12-статья. Акцияларды таратыў тәртиби

1. Акционерлик жәмийетти дүзиўде акциялар ашық түрде жазылыў жолы менен ашық түрдеги акционерлик жәмийет ямаса тек шөлкемлестириўшилер арасында бөлистириў тәртибинде (жабық түрдеги акционерлик жәмийет) таратылыўы мүмкин.

Акцияларға ашық түрде жазылыў тиккелей шөлкемлестириўшилер тәрәпинен ямаса қорлық биржалар хәм банклер арқалы шөлкемлестириледи. Бунда шөлкемлестириўшилер уставлық қор муғдарының жигирма бас процентинен кем болмаған көлемде акцияларды өзінде услаўшылар болыўы тийис.

2. Шөлкемлестириўшилер алда болатуғын ашық түрде жазылыў ҳаққында билдириў жәриялайды, онда болажақ акционерлик жәмийеттиң фирмалық атамасы, оның жумысының түри, мақсетлери хәм мүддетлери, шөлкемлестириўшилер қурамы, шөлкемлестириў жыйналысын (конференциясын) өткерий сәнеси уставлық қордың нәзерде тутылған муғдары, акциялардың көрсетилген қуны, олардың саны хәм түрлери шөлкемлестириўшилердин артықмашылықлары хәм жеңилликлери, өткерий орны, акцияларға жазылыўдың басланыў хәм ақырғы мүддети, шөлкемлестириўшилер затлай түринде қосатуғын мүликтин қурамы, жәмийетке хызмет көрсететуғын банктин атамасы хәм есап бетиниң номери көрсетиледи. Шөлкемлестириўшилердин шешими бойынша усы аталған билдириўге басқа да мағлыұматлар киргизилиўи мүмкин. Акцияларға жазылыў мүддети алты айдан аспаўы тийис.

3. Акцияларға жазылыўға қатнасыўшы адамлар шөлкемлестириўши-лердин есабына өзлери жазылып атырған акцияларды көрсетилген қунының 10 процентинен аз болмаған муғдарда алдын ала төлем өткереди, буннан кейин шөлкемлестириўшилер оларға тийисли санда акциялар ҳаққында жазба түрде миннетлемесин береді.

4. Шөлкемлестириў жыйналысын (конференциясын) өткерий ўақтында акцияларға жазылған адамлар алдын ала төлемди есапқа алыў менен акциялардың көрсетилген қунының кеминде отыз процентин өткерийге миннетли.

5. Хабарлауда көрсетілген мүддет өтиуі менен жазылыу тоқтатылады. Егер усы ўақытқа келе жазылыу бойынша акциялардың алпыс процентин таратыуға ерисилмесе, акционерлик жәмийет дүзилмеген болып табылады, бул ҳаққында он күнлик мүддетте жазылыушыларға хабар етиледі ҳәм усы мүддет ишинде оларға өткерген ақша қаржылары ямаса басқа мүлкери қайтып бериледи.

6. Акционер шөлкемлестириу жыйналысы (конференциясы) белгиленген мүддетлерде, бирақ жәмийет дизимге алынғаннан кейин бир жылдан кешиктирместен акцияларды толығы менен сатып алыуы тийис. Бундай болмаған жағдайда, егер жәмийеттиң уставында басқа нәрсе нәзерде тутылмаса, ол өткерилген мүддет ушын ўақты өткерилген төлем муғдарынан жигирма бес процент муғдарында жыллық төлем төлейди. Акцияларды сатып алыу мүддети өткеннен кейин акционерлик жәмийет оларды өзиниң қәлеуинше сатыуға ҳақылы.

7. Мәмлекетлик кәрханаларды акционерлик жәмийетке айландырып қайта дүзгенде дәслепки төлем муғдары, сондай-ақ акцияларды толық сатып алыу мүддетлери мәмлекетлик меншик объектине ийелик етиуши тәрәпинен ҳәр бир айқын жағдайда айырым түрде, усы кәрханалардың хызметкерлери ушын жеңилликлер ҳәм кепилликлерди есапқа алыу менен белгиленеди.

8. Акционерлик жәмийет оларды буннан былай қайта сатыу, өзиниң хызметкерлери арасында таратыу ямаса бийкарлау мақсетлеринде акционерден оған тийисли акцияларды сатып алыуға ҳақылы. Усы көрсетилген акцияларды сатыу бир жылдан көп болмаған мүддетте әмелге асырылыуы тийис. Усы дәуир ишинде дәраматты (пайданы), дивидентлерди бөлиптириу, сондай-ақ акционерлердиң улыума жыйналысында дауыс бериу ҳәм кворумды анықлау жәмийеттиң сатып алған өз акцияларын есапқа алмастан өткериледи.

13-статья. Акционерлик жәмийеттиң шөлкемлестириу жыйналысы (конференциясы)

1. Акционерлик жәмийеттиң шөлкемлестириу жыйналысы (конференциясы) жазылыу тамамланған ўақтынан баслап отыз күннен кешиктирмей шақырылады. Усы көрсетилген мүддетти бузған жағдайда, акцияларға жазылған адам, акциялардың қунының өзи төлеген бөлегин қайиарып бериуди талап етиуге ҳақылы, ал шөлкемлестириушилер он күнлик мүддетте ол өткерген қаржыны қайтарып бериуге миннетли.

2. Шөлкемлестириу жыйналыслары (конференциясы)

акционерлик жәмийет дүзиу ҳаққында шешим қабыл етеди ҳәм оның уставын тастыйықлайды;

акцияларға артықмаш жазылыуды қабыл етеди ямаса бийкарлайды. Акцияларға артықмаш жазылыуды қабыл еткен жағдайда уставлық қор тийислисинше көбейеди;

шөлкемлестириу барысында шөлкемлестириушилер тәрәпинен дүзилген шәртнамаларды тастыйықлайды:

исеним төлемлердин ақшалай қунын тастыйықлайды;

егер шөлкемлестириў шәртнамасында шөлкемлестириўшилер бул ҳуқықты өзине қалдырмаған болса, жәмийеттиң кеңесин (бақлаў кеңесин), акционерлик жәмийеттиң басқармасын (баслығын) ҳәм теклериў комиссиясын сайлайды.

3. Егер оған жазылыў өткерилген акциялардың алпыс процентинен асламына жазылған адамлар қатнасса, акционерлик жәмийеттиң шөлкемлестириў жыйналысы (конференциясы) толық ҳуқықлы болады.

Егер кворумның жоқлығынан шөлкемлестириў жыйналысы (конференциясы) өткерилмеген болса, онда еки ҳәпте ишинде қайтадан жыйналыс (конференция) шақырылады. Егер шөлкемлестириў жыйналысын (конференциясын) қайтадан шақырғанда да кворум тәмийинленбесе, акционерлик жәмийет дүзилмеген болып табылады.

Шөлкемлестириў жыйналысында (конференцияда) даўыс бериў бир акция - бир даўыс принципи бойынша өткериледи.

4. Шөлкемлестириў жыйналысы (конференциясы) шешимлерди әпиўайы көпшилик даўыс пенен қабыл етеди, буған акцияларға барлық жазылыўшалардың келисими талап етилетуғыншөлкемлестириў шәртнамасын өзгертиў ҳаққында шешимлер қабыл етиў жағдайлары кирмейди.

5. Шөлкемлестириў жыйналысын (конференцияны) өткериў сәнеси акционерлик жәмийеттиң дүзилиў сәнеси болып табылады.

14-статья. Акционерлик жәмийеттиң басқарыў уйымлары

1. Акционерлик жәмийетти басқарыўдың жоқары уйымы жылына кеминде бир рет шақырылатуғын акционердин улыўма жыйналысы болып табылады. Акционерлик жәмийеттиң басқармасы улыўма жыйналысты шақырыў ҳаққында барлық акционерлерге жазба түрде отыз күн алдын мүддеттен кешиктирилместен хабар етеди.

2. Улыўма жыйналыстың толық бийлигине төмендегилер киреди:

жәмийеттиң жумысының тийкарғы бағдарларын белгилеў, оның жобаларын ҳәм олардың орынланыўы ҳаққында есапларды тастыйықлаў;

жәмийеттиң уставын өзгертиў ҳәм оған қосымшалар киргизиў;

сайлаў атқарыўшы уйым ҳәм тексерий комиссиясы ағзаларын шақырып алыў ҳәм олардың жумыс тәртибин тастыйықлаў;

олардың филиалларын қоса жәмийеттиң жумысының жыллық жуўмақларын, сондай-ақ тексерий комиссиясының есапларын ҳәм жуўмақларын, дәркматты (пайданы), дивидентлерди бөлистириў ҳәм зәлеллерди өтеў тәртибин тастыйықлаў;

филиалларды ҳәм ўәкилханаларды дүзиў, қайта шөлкемлестириў ҳәм сапластырыў, олар ҳаққында режелерди (уставларды) тастыйықлаў;

жәмийетти басқарыў уйымларының лаўазымлы адамларын мүликлик жуўапкершиликке тартыў ҳаққында шешимлер қабыл етиў;

орынлаў тәртиби қәделерин ҳәм жәмийеттиң басқа да ишки ҳужжетлерин тастыйықлаў, жәмийеттиң шөлкемлестириў структурасын белгилеў;

уставлық қорды өзгертиў;

жәмийеттиң өзи шығаратуғын акцияларын сатып алыў ҳаққында мәселени шешиў;

жәмийеттиң, оның филиалларының ҳәм ўәкилханаларының басқарыў уйымларының лаўазымлы адамларына ҳақы төлеў шәртлерин белгилеў;

жәмийеттиң жумысын тоқтатыў ҳаққында шешим қабыл етиў, сапластырыў комиссиясын тайынлаў, сапластырыў балансын тастыйықлаў;

жәмийеттиң уставы менен улыўма жыйналыстың толық бийлигине басқа да мәселелер киргизилиўи мүмкин;

егер оған жәмийеттиң уставына муўапық кеминде алпыс процент даўысқа ийе болған акционерлик қатнасса, улыўма жыйналыс толық ҳуқықлы болып табылады.

Жәмийеттиң улыўма жыйналысында даўыс бериў:

бир акция бир даўыс принципи бойынша өткериледи.

Улыўма жыйналыс өзине тийисли ҳуқықлардың бир бөлегин жәмийеттиң басқармасына бериўи мүмкин.

3. Жәмийеттиң уставын өзгертиў ҳәм оған қосымшалар киргизиў, оның жумысын тоқтатыў, филиаллар дүзиў ҳәм олардың жумысын тоқтатыў, уставлық қорды өзгертиў ҳаққында мәселелерди шешиў ушын жыйналысқа қатнасқан акционерлердиң төрттен үш-көпшилик даўысы зәрүр болады.

Қалған барлық мәселелер бойынша шешим жыйналысқа қатнасқан акционерлердиң эпийайы көпшилик даўысы менен қабыл етиледи.

Акционерлер олардың ҳуқықларын әмелге асырыўды улыўма жыйналыста басқа акционерлерге (олардың ўәкиллерине), сондай-ақ үшінши бир адамларға исенип тапсырыўға ҳақылы.

Акционерлердиң ўәкиллери турақлы ямаса белгили бир мүддетке тайынланған болыўи мүмкин. Акционерлер бул ҳаққында өзиниң ўәкилин қәлеген ўақытта өзгертиўге ҳақылы.

Акционерлик жәмийетке, улыўма жыйналыслар арасындағы дәўирде акционерлердиң мәплерин билдиретуғын ҳәм устав пенен нәзерде тутылған ўазыйпаларды орынлайтуғынакционерлик жәмийеттиң кеңеси (бақлаў кеңеси) дүзиледи.

Акционерлик жәмийет кеңесиниң (бақлаў кеңесиниң) ағзалары атқарыўшы уйымның ағзалары болыўи мүмкин емес.

5. Акционерлик жәмийеттиң атқарыўшы уйымы басқарма ямаса уставта нәзерде тутылған басқа уйым болып табылады, ол акционерлик жәмийеттиң жумысын шөлкемлестиреди ҳәм улыўма жыйналысқа жәмийеттиң жумысының жуўмақлары ҳаққында жыллық есап береди.

6. Басқарма ұйымы жыйналыстың хәм жәмийет кеңесиниң (бақлаў кеңесиниң) толық бийлигине киретуғын мәселелерден басқа, акционерлик жәмийет жумысының барлық мәселелерин шешеди.

7. Басқарманың жумысына акционерлик жәмийеттиң уставына муўапық тайынланатуғын ямаса сайланатуғын басқарма баслығы басшылық етеди. Басқарма баслығы исеним қағазысыз жәмийеттиң атынан ҳәрекетлерди әмелге асырыўға ҳақылы. Басқарманың басқа ағзаларына да уставқа муўапық усындай ҳуқық берилиўи мүмкин.

15-статья. Акционерлик жәмийеттиң финанс-хожалық жумысына қадағалаў жүргизиў

1. Акционерлик жәмийет басқармасының финанс-хожалық жумысын қадағалаў акционерлердиң арасынан сайланатуғын тексериў комиссиясы тәрәпинен әмелге асырылады. Тексериў комиссиясының ағзалары жәмийеттиң атқарыўшы ұйымның қурамына кириўи мүмкин емес.

2. Акционерлик жәмийет өзиниң финанс-хожалық жумысына тексериў жүргизиўге миннетли, ол улыўма жыйналыстың, бақлаў кеңесиниң тапсырыўы бойынша, оның өз интасы менен ямаса жәми болып даўыслардың он процентинен асламына ийе болған жәмийет қатнасыўшыларының талап етиўи бойынша тексериў комиссиясы тәрәпинен өткерилиўи мүмкин.

Тексериў комиссиясы өзи өткерген тексериўлердиң нәтийжелери ҳаққында улыўма жыйналысқа ямаса бақлаў кеңесине баян етеди. Тексериў комиссиясы жуўмақты дүзеди, улыўма жыйналыс баланысты тастыйықлаўға ҳақылы емес.

3. Акционерлик жәмийеттиң мәплерине қәўип туўған жағдайда ямаса лаўазымлы адамлар тәрәпинен жол қойылған қыянет етиўлери анықланғанда тексериў комиссиясы гезексиз улыўма жыйналысты шақырыўды талап етиўге ҳақылы.

4. Акционерлик жәмийеттиң финанс-хожалық жумысын тексериў салық хәм финанс ұйымлары, басқа да мәмлекетлик ұйымлары тәрәпинен оларға берилген ҳуқықлар шеклеринде, сондай-ақ зәрүр болған жағдайда - аудиторлық хызметлер тәрәпинен әмелге асырылады.

III. БӨЛИМ

Шекленген ямаса қосымша жуўапкершиликке ийе жәмийет

16-статья. Шекленген ямаса қосымша жуўапкершиликке ийе жәмийет

1. Шекленген жуўапкершиликке ийе жәмийет болып уставлық қорға, бөлинген қорға, олардың муғдары шөлкемлестириў ҳужжетлери менен белгиленетуғын үлеслерге бөлинген хәм миннетлемелер бойынша тек өзиниң мүлкиниң шеклеринде жуўапкершиликке ийе болған жәмийет таналады.

Жәмийеттиң қатнасыўшылары олардың өткерген үлеслери шеклеринде жуўапкершиликке ийе болады.

2. Қосымша жууапкершиликке ийе жәмийет болып үлеслерге бөлінген уставлық қорға ийе хәм булардың муғдары шөлкемлестириу хұжжетлеринде белгиленген жәмийет таналады. Бундай жәмийеттиң мүлки жеткиликли болмаған жағдайда оның қатнасыушылары оның миннетлемелери бойынша барлық қатнасыушылары ушын тендей муғдарда, олардың өткерген үлеслериниң еселенген муғдарындағы өз мүлки бойынша да жууап береді.

17-статья. Шекленген ямаса қосымша жууапкершиликке ийе жәмийеттиң уставлық қоры

Шекленген ямаса қосымша жууапкершиликке ийе жәмийетте устав қоры дүзиліп, оның муғдары ең кем айлық ис хәқының 50 есесинен аз болмауы тийис.

2. Жәмийетти мәмлекетлик дизимге алыу ғақтында қатнасыушылардың хәр бири шөлкемлестириу хұжжетлеринде көрсетилген үлестің кемінде отыз процентин өткеріуге миннетли, бул банк мәкемелери берген хұжжетлер менен тастыйықланады.

Қатнасыушы жәмийет дизимге алынғаннан кейин бир жыл дауамында өз үлесин толық өткеріуи шәрт. Бул миннетлемени белгиленген ғақтында орынламаған жағдайда қатнасыушы, егер шөлкемлестириу хұжжетлеринде басқа нәрсе нәзерде тутылмаған болса, мүддетинен өткерилген ғақыт ушын мүддети өткерилген төлем муғдарының жигирма бес проценти көлемінде жыллық төлем төлейди.

Өзиниң үлесин толық өткерген жәмийет қатнасыушысына гууалық бериледи, ол қунлы қағазлар қатарына кирмейди.

3. Үлес сыпатында өткерилген мүликтің қуны өзгеріуи хәм шөлкемлестириушилик хұжжетлеринде белгиленген жағдайларда жәмийеттиң жоқары уйымларының шешими бойынша қатнасыушылардың өткерилген взнослары уставлық қорда олардың үлесиниң муғдарына тәсир жасамайды.

4. Шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийеттиң қатнасыушылары басқа қатнасыушылардың келисими менен бул жәмийеттиң бир ямаса бир неше қатнасыушыларына ямаса үшінши бир тәрепке өз үлесин (үлесиниң бир тәрепин) кешиуи мүмкин.

Жәмийеттиң қатнасыушылары жәмийеттиң уставлық қорындағы өз үлеслерине сәйкес бул үлести (үлестің бир бөлегин) сатып алыу хұқықынан артықмашылық пайдаланады. Жәмийет қатнасыушыларының мәплерин қанаатландырғаннан кейин ғана үлес (үлестің бир бөлеги) үшінши тәреплерге өткерилиуи мүмкин. Бул жағдайда үшінши тәреп оның хұқықый мийрасхорына айналады.

5. Қатнасыушы өз үлесин толық өткергеннен кейин оның үлеси жәмийеттиң өзи тәрепинен сатып алыныуи мүмкин. Бул жағдайда жәмийет бул үлести басқа қатнасыушыларға ямаса үшінши тәрепке бир жылдан кешиктирилмеген мүддетте тапсырыуи шәрт. Бул дәуир дауамында пайданы

бөлистириу, сондай-ақ дауыс беріу хәм жоқары уйымда кворумды белгилеу жәмийет тәрeпинен сатып алынған үлести есапқа алмастан әмелге асырылады.

6. Қатнасыушы шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийеттен шыққанда оған жәмийет мүлкінің уставлық қордағы өз үлесине тең дәрежели бөлегінің қуны төленеди. Шығып кеткен қатнасыушыға тийисли жылда шығып кеткен пайтына дейин жәмийет тәрeпинен алынған пайданың оған тийисли бөлеги төленеди. Жәмийетте тек ғана пайдаланыуы ушын қатнасыушы тәрeпинен берилген мүлк физикалық тозыуы есапқа алынып, сыйлықсыз натурал түрінде қайтарылады.

7. Шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийет қатнасыушысы юридикалық тәрeп қайта шөлкeмлестирилгенде ямаса жәмийет қатнасыушысы пухара қайтыс болған жағдайда хуқықый мийрасхорлар жәмийеттің келисими менен оған кире алады. Хуқықый мийрасхорлар жәмийетке кириуден бас тартқан ямаса жәмийет хуқықый мийрасхорды өзине қабыл етиуден бас тартқан жағдайда хуқықый мийрасхорға мүлкте оған тийисли үлес ақшалай ямаса натурал түрінде бериледи, оның қуны юридикалық тәрeп қайта шөлкeмлестирилген ямаса қатнасыушы қайтыс болған күндегиси болып белгиленеди.

8. Өзинің уставлық қорын азайтыу хәққында шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийеттің шешими бул хәққында белгиленген тәртипте жәрияланғаннан соң үш айдан кейин өз күшине киреди.

9. Қатнасыушылардың өз миннетлемелери бойынша қатнасыушының жәмийеттеги үлесинен өндириу рухсат етилмейди. Қарызларын жабыу ушын қатнасыушының мүлки жетпесе, кридиторлар қарыздар қатнасыушының үлесин ажыратыуды талап етиуге хәқылы.

18-статья. Шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийетти басқарыу уйымлары

1. Қатнасыушылардың улыума жыйналысы шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийетти басқарыушы жоқары уйым болып табылады.

Жәмийет қатнасыушысы жыйналыста өз ўәкиллерин басқа қатнасыушыға ямаса басқа да қатнасыушының ўәкилине беріуге хәқылы.

Қатнасыушылар уставлық қордағы өз үлесинің муғдарына тең дәрежели дауыслар санына ийе болады.

2. Усы нызамның 14-статьясының 2-пунктинде атып көрсетилген мәселелерден тысқары төмендегилер шекленген ямаса қосымша жууапкерли жәмийет қатнасыушыларының айрықша ўәкиллигине киреди:

қатнасыушылардың қосымша взносларды өткеріу муғдарын, түрин хәм тәртибин белгилеу;

қатнасыушының үлесин жәмийеттің сатын алыу хәққындағы мәселени шешіу;

қатнасыушыны жәмийеттен шығарыу.

Жәмийет жумысының тийкарғы бағдарларын белгилеўге, оның жобаларын ҳәм олардың орынланыўы ҳаққындағы есапларды тастыйықлаўға жәмийеттиң уставын, оның уставлық қорын өзгертиўге байланыслы мәселелер бойынша шешимлер жәмийет қатнасыўшыларының төрттен үш бөлегинен ибрат көпшилик даўысы менен, ал, қалған мәселелер бойынша жай көпшилик даўыс пенен қабыл етиледі.

Қатнасыўшыны жәмийеттен шығарыў ҳаққындағы мәселени қарағанда бул қатнасыўшы ямаса оның ўәкили даўыс бериўге қатнаспайды.

3. Шекленген ямаса қосымша жуўапкерли жәмийеттиң қәлеген қатнасыўшысы мәселени жыйналыс басланбастан кеминде жигирма бес күн алдын қойған жағдайда ғана бул мәселени қатнасыўшылар жыйналысында қарап шығыўды талап етиўге ҳақылы.

4. Шекленген ямаса қосымша жуўапкерли қатнасыўшыларының жыйналысы ҳәр жылы кеминде еки мәрте шақырылады.

Жәмийеттиң барлығын қосқанда жигирма проценттен аслам даўысқа ийе қатнасыўшылары қәлеген ўақытта ҳәм қәлеген себеп бойынша гезексиз жыйналысты шақырыўды талап етиўге ҳақылы. Егер жигирма күн даўамында жәмийеттиң баслығы бул талапты орынламаса, олар қатнасыўшылардың жыйналысын өзлери шақырыўға ҳақылы.

5. Шекленген ямаса қосымша жуўапкерли жәмийетте атқарыўшы уйым: жәмийеттиң жумысына күнделикли басшылықты әмелге асыратуғын коллегияллы (дирекция) ямаса бир (директор) дүзиледи. Жәмийеттиң атқарыўшы уйымы қатнасыўшыларды жыйналысына есап береді ҳәм оның шешимлериниң орынланыўын шөлкемлестиреди.

6. Шекленген ямаса қосымша жуўапкерли жәмийет дирекциясының (директорының) финанс-хожалық жумысы үстинен қадағалаўды шөлкемлестириў ҳужжетлеринде нәзерде тутылған қурамда жәмийет қатнасыўшыларының арасынан олардың жыйналысында дүзилетуғын тексеріў комиссиясы әмелге асырады. Дирекцияның (директор) ағзалары тексеріў комиссиясының ағзалары бола алмайды.

7. Тексеріў комиссиясы жәмийеттиң лаўазымлы адамларынан барлық зәрүрли ҳужжетлерди, бухгалтериялық, басқа да ҳужжетлерди ҳәм жеке түсиниклерди бериўди талап етиўге ҳақылы. Тексеріў комиссиясының ағзалары жәмийеттиң атқарыўшы уйымының

8. Тексеріў комиссиясы жүргизилген тексеріўлердиң нәтийжелерин жәмийеттиң атқарыўшы уйымына ҳәм жыйналысына жибереди. Тексеріў комиссиясы жыл бойылық есаплар ҳәм баланыслар бойынша жуўмақ таярлайды. Усындай жуўмақ болмай турып жәмийеттиң балансы жәмийет қатнасыўшыларының жыйналысында тастыйықланбайды.

9. Тексеріу комиссиясы, егер жәмийеттің әҳмийетли мәлеринне қәуип туўса, ямаса жәмийеттің лаўазымлы адамларының қыянет етиў хәрекетлери анықланса, қатнасыўшылар жыйналысын гезексиз шақырыўды талап етиўи шәрт.

IV. БӨЛИМ

Хожалық шерикликлери

19-статья. Толық хәм командитли хожалық шерикликлери

1. Хожалық шериклиги - бул адамлардың бирдеспеси, оған шөлкемлестириўшилер тек мүкли взнослары менен ғана емес, ал мийнети менен де қатнасады.

Хожалық шерикликлери толық хәм командитли шерикликлерге бөлинеди.

2. Хожалық шериклиги толық шериклик деп танылады, егер оның барлық қатнасыўшылары бирликтеги исбилерменлик жумыс пенен шуғылланса хәм шерикликтің миннетлемелери бойынша олардың барлығына тийисли мүлк пенен тилеклесли жуўапкерли болса.

3. Шерикликтің миннетлемелери бойынша өзинің барлық мүкли менен жуўапкер болған бир ямаса оннан да көп қатнасыўшылар менен бир қатарда жуўапкершилиги өткерилген үлеслер муғдары менен шекленген бир ямаса бирнеше қатнасыўшылар (командитшилер) бар болған хожалық шериклиги командит (аралас) шериклик болып табылады.

Егер командитли шерикликке еки ямаса оннан да аслам толық жуўапкерли қатнасыўшы қатнасса, бул қатнасыўшылар шерикликтің қарызлары бойынша тилеклесли жуўапкерли болады.

20-статья. Шөлкемлестириўшилиқ шәртнамасының мазмуны

1. Толық шериклик ҳаққында шөлкемлестириўшилиқ шәртнамасы усы Нызамның 3-статьясының нәзерде тутылған шәртлерден тысқары қатнасыўшылардың ҳәр биринің үлесинің муғдарын, қурамын хәм тәртибин, шерикликтің ислерине олардың қатнасыў формасын белгилеўи тийис.

2. Командитли шерикликтің шөлкемлестириўшилиқ шәртнама-сында толық шерикликлер ушын нәзерде тутылған шәртлер менен бир қатарда шерикликтің мүлкинде командитлер үлеслеринің улыўма муғдары, олардың үлеслерди өткеріў муғдары, қурамы хәм тәртиби көрсетиледи.

21-статья. Шериклик командитлердиң ҳуқықлары менен миннетлери

1. Командитлик шерикликке кирип, командитши ақшалай үлес те, материаллық үлес те қосыўға ҳақылы.

Командитши:

тапсырма болғанда хәм тапсырмаға муўапық командитлик шерикликтің атынан хәрекет етиў;

шериклик сапластырылған жағдайда толық жуўапкерли қатнасыўшыларға қарағанда үлести биринши гезекте қайтарыўды талап етиў;

шерикликтің жұмысы хаққында жыл бойлық есапларды хәм баланысларды, сондай-ақ олардың дурыслығын тексеріу мүмкиншилигин бериуди талап етиу хуқықына ийе.

2. Коммандитши шөлкемлестириушилик шәртнамасында нәзерде тутылған муғдарда, усылларды хәм тәртіпте үлеслер хәм қосымша взнослар өткереди.

Коммандитшилер үлеслериниң улыўма муғдары шерикликтің шөлкемлестириушилик шәртнамасында көрсетилген мүлк қунының елиу процентинен асыуы мүмкин емес.

Коммандитлик шерикликтің мәмлекетлик дизимге алынуы пайытына үлес қосыушылардың хәр бири өз взносының жигирма бес проценттен кем емес муғдарын өткереди.

22-статья. Толық хәм коммандитли шерикликтің жұмысы

1. Толық шерикликтің жұмысы оның барлық қатнасыушыларының улыўма келисими менен әмелге асырылады.

Шерикликтің жұмысы барлық қатнасыушылар тәрәпинен, шерикликтің атынан хәрекет етиуши биреуи ямаса бирнешеси тәрәпинен әмелге асырылыуы мүмкин. Соңғы жағдайда қатнасыушылардың ўәкилликлери шерикликтің басқа қатнасыушылары тәрәпинен қол қойылған тапсырма қағаз бенен белгиленеди.

2. Егер шөлкемлестириушилик шәртнамасында шерикликтің ислерин жүргизиу ўәкилликлерине ийе бирнеше қатнасыушылар белгиленсе, онда олардың хәр бири шерикликтің атынан хәрекет ететуғыны нәзерде тутылады. Шөлкемлестириушилик шәртнамасында усындай қатнасыушылар тек ғана бирлесип тийисли хәрекетлер етиуге хақылы, деп көрсетилиуи мүмкин.

Шерикликтің ислерин жүргизиу тапсырмасын алған қатнасыушылар басқа қатнасыушыларға талап етиуи бойынша шерикликтің атынан хәм мәпинде еткен хәрекетлери хаққында толық мәлимлеме бериуи шәрт.

3. Шерикликтің ислерин жүргизиуге қатнасыушының ўәкилликлери шерикликтің өзиниң жұмысының тоқтауына, қатнасыушының тапсырмадан бас тартыуынан ямаса басқа қатнасыушылардың хәш болмаса биреуиниң талап етиуи бойынша тапсырманың бийкарланыуына байланыслы толық ямаса азы кем тоқтатылады.

4. Улыўма мәпти гөзлеп хәрекет еткен қатнасыушы ўәкилликлери болмаса да басқа барлық қатнасыушылар тәрәпинен мақуланбаған жағдайларда оның бул хәрекетлериниң нәтийжесинде шериклик өзиниң шығынларынан асып кетпеу, мүлкти сақлағанын ямаса тийислисинше сатып алғанын дәлилесе шығынларды өтеуди шерикликтен талап етиуге хақылы.

5. Айрықша жағдайларда коммандитли шерикликтің коммандитшиси шерикликтің атынан хәм мәпинде тийисли ўәкилликлерсиз келсим дүзсе, онда хәрекетлерин коммандитли шериклик мақуллаған жағдайда ол толық жуўапкерли қатнасыушылар менен бирликте келисим бойынша кредиторлар алдында нызамға муўапық өндирилетуғын барлық өз мүлки менен жуўап береді.

Мақуллаўға ийе болмаған жағдайда командитши үшінши тәрәп алдында өндирилетуғын барлық өз мүлки менен өзи жуўап береди.

6. Бул статьяда белгиленген қағыйдалар бузылған жағдайда шерикликтин қатнасыўшылары бул ҳәрекетлер менен шерикликке келтирилген зыян орнын өтеўи шәрт.

7. Шерикликтин уставлық қоры ҳәм қатнасыўшыларының үлеслери усы Нызамның 17-статьясына муўапық өзгереди.

23-статья. Қатнасыўшының толық ҳәм командитли шерикликтен шығыўы

Белгисиз мүддетке дүзилген шерикликтин қатнасыўшысы шығыўдан үш ай бурын ескертип, оннан қәлеген ўақытта шығыўы мүмкин.

Белгили мүддетке дүзилген шерикликтен шығыўға орынлы себеп болғанда ғана ҳәм шығыўдан алдын алты ай бурын ескертилгенде ғана рухсат етиледи.

Хожалық шериклигинен қатнасыўшының шыққаны менен бул шериклик сақланса, онда қатнасыўшыға шыққан күнине дүзилген балансы тийкарында белгиленетуғын взносының қуны төленеди. Қатнасыўшының талап етиўи бойынша ҳәм шерикликтин келисими менен үлес натурал түринде толық ямаса бир бөлеги қайтарылыўы мүмкин.

Шығып кеткен қатнасыўшыға тийисли жылда шерикликтин алған пайдасының оған тийисли бөлеги төленеди. Тек пайдаланыў ушын қатнасыўшының өткерген мүлкине физикалық тозыў дәрежеси есапланылып сыйсыз түринде қайтарылады.

24-статья. Қатнасыўшылардың үлесинен өндириў және толық ҳәм командитли шерикликтин қарызлары ушын олардың жуўапкершилиги

Хожалық шериклигинде қатнасыўшының жеке қарызлары бойынша оның үлесинен өндириўге рухсат етилмейди, жеке қарызларды жабыў ушын қатнасыўшының мүлки жетпегенде кредиторлар шерикликти сапластырыўды ҳәм қарыздар қатнасыўшының үлесин ажратыўды белгиленген тәртипте талап етиўи мүмкин. Бул жағдайда басқа қатнасыўшылар шерикликти сақлап қалыў мақсетинде хожалық шериклигинен қарыздар қатнасыўшының шығып кеткен күни дүзилген балансқа муўапық усындай қатнасыўшының үлесин ақшалай ямаса натурал түринде ажыратыўды талап етиўге ҳақылы.

Толық шериклик сапластырылған жағдайда бар мүлк барлық қарызларды төлеў ушын жеткиликсиз болып шықса, шерикликтин барлық қатнасыўшылары жәтпеген бөлеги ушын Өзбекстан Республикасының нызамларына муўапық өндирилетуғын өз мүлки менен тилеклесли жуўапкерли болады.

Хожалық шериклигинин қатнасыўшысы шерикликке киргеннен кейин ямаса кирместен бурын пайда болыўына қарамастан шерикликтин қарызлары ушын жуўап береди.

Шерикликтің қарызларын толық төлейтуғын қатнасыушы шерикликтің мүлкінде өз үлесине бола оның алдында жууапкерли басқа қатнасыушылардан тийисли бөлекти регресси талап етиуге ҳақылы.

25-статья. Коммандитли шерикликти басқарыу өзгешеликлери

Коммандитли шерикликтің ислерин басқарыу толық жууапкерли қатнасыушылар тәрeпинен әмелге асырылады. Толық жууапкерли бир қатнасыушысы бар коммандитли шерикликте ислерди басқарыу бул қатнасыушылар тәрeпинен бийғeрез әмелге асырылады.

Коммандитшилер коммандитли шерикликтің ислерин басқарыу бойынша толық жууапкерли қатнасыушылардың ҳәрeкетлерине тосқынлық жасауға ҳақылы емес.

26-статья. Толық шерикликти тоқтатыу өзгешеликлери

1. Толық шерикликти қайта шөлкемлестириу оның қатнасыушыларының бир ауыздан қабыл еткен шешими бойынша әмелге асырылады, ал сапластырыу усы Нызамның 6-статьясында көрсетилген тийкарлардан тысқары шериклик мүлкінің үштен бирине ийе қатнасыушылардың талап етиуи бойынша әмелге асырылады.

2. Қатнасыушы шығып кеткенде ҳәм толық шериклик сапластырылғанда шерикликтің қарызлары бойынша қатнасыушыға (қатнасыушыларға) талаплар қатнасыушы шығып кеткен ямаса шериклик сапластырылған пайыттан баслап бир жыл питкеннен кейин өтилген болып есапланады.

27-статья. Коммандитли шерикликти сапластырыу өзгешеликлери

1. Усы Нызамның 6 ҳәм 26-статьяларында нәзерде тутылған жағдайлардан тысқары коммандитли шериклик сондай-ақ, толық жууапкерли барлық қатнасыушылары шыққанда сапластырылады.

Барлық коммандитшилер шығып кеткен жағдайда толық жууапкерли қатнасыушылар шерикликти сапластырыудың орнына оны толық шерикликке айналдырып дүзиуге ҳақылы.

2. Коммандитли шерикликте бар ақшалай қаржылар, соның ишинде сапластырылған шерикликтің жалланба хызметкерлеринің мийнет ҳақысы бойынша есапласыудан кейин банклер, бюджет, басқа да кредиторлар алдында миннетлерин орынлағаннан кейин оның мүлкін сатыуда түскен түсим коммандитлерге үлеслерин қайтарыу ушын олар арасында, ал буннан кейин толық жууапкерли қатнасыушылар арасында усы Нызамда ҳәм шөлкемлестириушилик шәрtnамасында нәзерде тутылған тәртипте ҳәм шәрtлер тийкарында бөлистириледи.